

Tomasz Ganicz
Stowarzyszenie Wikimedia Polska

Polityki prywatności Wikimedia Foundation

Streszczenie: Autor wyjaśnia czytelnikom, jak organizuje i planuje się procedury ochrony prywatności w Wikimedia Foundation dla wszystkich projektów prowadzonych przez fundację. Opisuje poszczególne funkcje, które są przekazywane osobom zajmującym się ochroną. Przedstawia zagrożenia, z jakimi mamy do czynienia w sieci i polityce poszczególnych państw.

Słowa kluczowe: prywatność w sieci, ochrona danych osobowych, Wikipedia, Wikimedia Polska, Wikimedia Foundation

Informacje wprowadzające

O Wikipedii słyszał prawdopodobnie każdy internauta i, jak pokazują statystyki, ponad 50% z nich korzysta z tego serwisu na co dzień. Mniej osób wie, że projekt ten tworzy spontanicznie rozwijająca się społeczność wolontariuszy, do której można w każdej chwili się przyłączyć. Najprostszym sposobem jest po prostu kliknąć w zakładkę „edytuj”, która znajduje się nad prawie każdym artykułem w Wikipedii i poprawić zauważony błąd czy też dodać jakieś nowe informacje. Jeśli chce się wejść w ten projekt głębiej i mieć większy wpływ na jego kształt warto założyć sobie konto i następnie na stronie użytkownika przypisanego do tego konta napisać coś o sobie. Najbardziej aktywni, zalogowani współtwórcy Wikipedii tworzą jej właściwą społeczność, która w zasadzie decyduje o niemal wszystkim począwszy od wyglądu strony głównej, poprzez szczegółowe zasady edycyjne, po uczestnictwo w dyskusjach nad zawartością poszczególnych haseł. Z tego punktu widzenia Wikipedia jest serwisem społecznościowym odrobinę podobnym do Facebooka czy Instagramu, ale mającym zupełnie inny cel pisanie encyklopedii.

Wikimedia Foundation to instytucja stojąca za Wikipedią. Odpowiada za techniczną, finansową i prawną stronę jej działania, natomiast co do zasady nie ingeruje w merytoryczną jej zawartość, za którą prawie wyłącznie odpowiada społeczność wolontariuszy, którzy zarówno piszą nowe artykuły, rozwijają już istniejące, jak i nadzorują zgodność nowych wpisów z zasadami i zaleceniami edycyjnymi. Jako że Wikipedia to w dużym stopniu serwis społecznościowy, edytorzy Wikipedii zostawiają w niej mniej lub więcej informacji o sobie czyli danych osobowych, zarówno tych podawanych świadomie na swojej stronie użytkownika, jak i metadanych: nr IP swojego komputera, czas i datę logowania oraz tzw. *userstring* czyli informację o przeglądarce i systemie operacyjnym. Wikipedia korzysta także z systemu ciasteczek do zapisywania danych logowania i preferencji użytkownika na jego komputerze.

Wikimedia Foundation oprócz prowadzenia Wikipedii utrzymuje też jej projekty siostrzane, takie jak Wikimedia Commons, Wikisłownik, Wikibooks, Wikipodróżę, Wikicytaty i Wiki-

news oraz liczne narzędzia pomocnicze listy dyskusyjne, kolejkowy system odpisywania na maile przychodzące do Wikipedii (tzw. OTRS) oraz serwer narzędziowy „wmflabs”, który jest m.in. stosowany do przygotowywania i udostępniania różnorodnych statystyk.

Praktyka stosowania polityki prywatności

Serwery Wikipedii i jej projektów siostrzanych znajdują się na terenie USA i jak każdy serwis internetowy gromadzący dane osobowe Fundacja Wikimedia jest zobowiązana prowadzić politykę prywatności zgodną z prawem tego kraju i przestrzegać jej. Z polityką tą można zapoznać się na stronie Privacy policy: https://wikimediafoundation.org/wiki/Privacy_policy.

Polityka ta obowiązuje we wszystkich projektach, listach dyskusyjnych i innych narzędziach udostępnianych on-line przez Wikimedia Foundation. Twórcą tej polityki jest dział prawny tej instytucji, została ona jednak przygotowana w długich, publicznych konsultacjach ze społecznością edytorów Wikipedii, które trwały około trzech miesięcy. Jest to pierwsza cecha odróżniająca tę politykę od np. zasad prywatności Facebooka, Google czy innych wielkich firm prowadzących masowe serwisy społecznościowe, gdzie zostały one narzucone z góry na zasadzie „akceptuj albo nie korzystaj”. Drugą ważną cechą polityki prywatności, na którą bardzo naciskała społeczność wikipedystów jest jej klarowność jest ona w miarę możliwości napisana jak najprostszym językiem i ma strukturę modułową podstawowe jej zasady są wyłożone krótko i konkretnie, później następują bardziej szczegółowe, techniczne i prawne detale, których działanie, dla lepszego ich zrozumienia, jest dodatkowo wyjaśnione na konkretnych przykładach. Nie ma tu długiego, prawniczego regulaminu zawierającego niezrozumiałe terminy i liczne pułapki zabezpieczające interesy firmy kosztem klienta.

Do podstawowych zasad tej polityki zalicza się:

- prawo do anonimowego edytowania projektów wiki,
- gwarancję, że użytkownicy tych projektów (zarówno czytelnicy, jak i edytorzy) nie są w żaden sposób śledzeni oraz że zbierane są wyłącznie takie dane użytkowników, które są niezbędne do obsługi oferowanych usług,
- jasne i bardzo ograniczające zasady dostępu i użycia danych osobowych, które nie są publicznie widoczne.

Anonimowość

Od początku istnienia Wikipedii podstawową zasadą była możliwość anonimowego jej edytowania. W praktyce edycje osób niezalogowanych są publicznie widoczne spod ich numerów IP, zaś zalogowanych osób pod wybranymi przez nich nazwami użytkowników, które to są same wybierane przez te osoby w momencie zakładania konta. Do samego założenia konta nie trzeba podawać żadnych danych osobowych system pyta tylko o adres e-mail, ale można odmówić jego podania. Do każdego konta użytkownika jest przypisana strona użytkownika, w której każdy może ale znowu nie musi coś o sobie napisać. Numer IP i inne dane logowania są rejestrowane przez serwery Wikipedii, ale nie są publicznie widoczne i są całkowicie, fizycznie usuwane po 100 dniach przechowywania. Zasady

dostępu do tych danych są ściśle ustalone i zawarte w polityce prywatności.

Śledzenie i minimalizm gromadzonych danych

Większość dużych serwisów internetowych śledzi swoich użytkowników i gromadzi o nich tyle informacji, ile to tylko możliwe, m.in.: rejestruje skąd przyszli (czy np. kliknęli na link w Google czy wpisali adres w przeglądarce), jak długo pozostają w serwisie i co w nim robią, dokąd odchodzą, jakie równolegle oglądają strony w innych zakładkach przeglądarki, a w przypadku urządzeń mających moduły GPS, często gromadzą też informację o położeniu geograficznym użytkownika. Są to wszystko informacje wartościowe z komercyjnego punktu widzenia umożliwiają np. personalizację emitowanych reklam. Wikipedia i inne projekty Wikimedia Foundation, jako chyba jedyny serwis internetowy z pierwszej dziesiątki najbardziej popularnych na świecie, nie śledzą swoich użytkowników. Ciasteczka są używane wyłącznie do zapisu preferencji użytkowników i danych logowania, serwery nie rejestrują, kto i jakie artykuły czyta w Wikipedii ani skąd przyszedł i dokąd poszedł zbierane są jedynie anonimizowane w locie dane o ogólnym czytelnictwie poszczególnych artykułów (liczbie odsłon), jak i dane o liczbie tzw. unikalnych użytkowników. Działania edytorów Wikipedii są natomiast publicznie widoczne, o czym są oni w momencie pierwszej edycji wyraźnie ostrzegani każdy artykuł ma publicznie widoczną historię edycji, za pomocą której każdy może sprawdzić, kto, kiedy i co edytował.

Zasady dostępu do danych niewidocznych publicznie

Wcześniej wspomniane metadane o użytkownikach (nr IP, data logowania, *userstring*) są rejestrowane przez serwery Wikimedia, głównie dlatego, że są konieczne do przesyłania odpowiednio sformatowanych stron do komputerów użytkowników. W przypadku użytkowników, którzy tylko czytają, są one od razu anonimizowane i usuwane po zakończonej sesji. Służą jedynie do tworzenia statystyk czytelnictwa artykułów (liczba odsłon). W przypadku użytkowników, którzy wykonują edycje artykułów metadane są przechowywane przez trzy miesiące (100 dni). W tym czasie dostęp do nich ma kilku pracowników Wikimedia Foundation (po jednym z działu prawnego, działu statystyk oraz kilkoro z działu technicznego), którzy mogą na ich podstawie tworzyć statystyki do celów wewnętrznych.

Co jednak nietypowe dostęp do metadanych mają również nieliczni wolontariusze przedstawiciele społeczności edytorów Wikipedii i jej projektów siostrzanych. Są to:

- **stewardzi** wolontariusze, którzy opiekują się raczkującymi projektami, które nie mają jeszcze rozwiniętej dobrze własnej społeczności edytorów i rozstrzygają spory w większych projektach, jeśli nie radzi sobie z nimi jej lokalna społeczność; mają oni dostęp do wszystkich zgromadzonych metadanych o edytorach; stewardzi są wybierani na roczne kadencje przez społeczność wszystkich projektów Wikimedia,
- **checkuserzy** którzy są wybierani przez społeczności lokalne i mają dostęp do danych edytorów tylko w obrębie serwisu wiki, którego społeczność ich wybrała; w części projektów jest to funkcja kadencyjna, w innych „dożywotnia” odbierana tylko za brak aktywności lub nadużycia.

Mechanizm dostępu dla checkuserów i stewardów do metadanych edytorów Wikipedii powstał na prośbę samej społeczności i jego celem jest udostępnienie narzędzi do skutecznego blokowania użytkowników łamiących zasady projektów głównie wandalizujących artykuły i spamerów. Typowy przypadek użycia danych, do których mają dostęp checkuserzy i stewardzi to np. wyłapywanie użytkowników, którzy biorą udział w głosowaniach za pomocą kilku kont. W takich przypadkach, na wniosek innych głosujących, checkuser może sprawdzić, czy dwa lub więcej kont nie loguje się w tym samym czasie z tego samego komputera i w razie stwierdzenia takiej sytuacji informuje o tym społeczność projektu, która może zdecydować o wykluczeniu takiego użytkownika. Jednak nawet w takich przypadkach checkuser informuje społeczność projektu tylko o fakcie powiązania kilku kont z jedną osobą, nie ujawnia jednak jej tożsamości, numeru IP czy innych publicznie niedostępnych danych osobowych.

Wszystkie osoby mające dostęp do publicznie niedostępnych danych osobowych zgromadzonych na serwerach Wikimedia muszą przestrzegać ściśle zasad spisanych w dokumencie o nazwie **Access to nonpublic information policy**¹. Podpisują też rodzaj kontraktu, a Wikimedia Foundation prowadzi ich rejestr zgodnie z prawem stanu Kalifornia.

Zasady te dopuszczają korzystanie z tych danych w określonych przypadkach: w formie zaimizowanej do tworzenia statystyk, do analiz poprawności funkcjonowania nowych usług i funkcji,

- w celu zwalczania wandalizmów i innych działań użytkowników wymierzonych w dobro serwisów Wikimedia,
- jeśli udostępnienie tych danych jest konieczne prawnie, czyli na uzasadniony wniosek odpowiednich służby państwowych.

Ten ostatni punkt wynika bezpośrednio z przepisów prawa amerykańskiego, jest też potrzebny, aby nie stawiać checkuserów i stewardów operujących spoza USA w sytuacjach prawnych bez wyjścia, gdyż czasem otrzymują oni nakazy udzielenia informacji od służb swoich krajów. Osobom żyjącym w krajach totalitarnych Wikimedia Foundation zaleca nie kandydować na te funkcje, gdyż mogą oni łatwo znaleźć się w sytuacji, gdy władze ich państw zmuszą ich do złamania polityki prywatności. Stąd nie ma wśród checkuserów i stewardów osób z takich krajów jak Iran czy Chiny.

Na straży polityki prywatności stoi licząca dziewięć osób **komisja ombudsanów**², która jest wyłaniania głównie z „emerytowanych”, byłych stewardów i checkuserów. Mają oni dostęp do wszystkich zgromadzonych metadanych a także do logów pobrań tych danych z serwerów Wikimedia. Każdy, komu wydaje się, że w stosunku do niego złamano obowiązującą politykę prywatności, może się zwrócić z wnioskiem do komisji o zbadanie sprawy. W przypadku faktycznego stwierdzenia złamania zasad, komisja formułuje rodzaj orzeczenia, które może zawierać zalecenia, jak uniknąć podobnej sytuacji w przyszłości i w skrajnych przypadkach także może wnioskować o odebranie uprawnień osobom, które złamały zasady. Komisja bada też na wniosek same procedury przyjęte w poszczególnych

¹ Access to nonpublic information policy. W: *Wikimedia Foundation* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: https://meta.wikimedia.org/wiki/Access_to_nonpublic_information_policy.

² Ombudsman commission. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: https://meta.wikimedia.org/wiki/Ombudsman_commission.

projektach Wikimedia, a także procedury stosowane przez biuro Wikimedia Foundation pod kątem ich zgodności z polityką prywatności. Rocznie do komisji wpływa średnio kilkanaście wniosków, z których kilka kończy się orzeczeniami o złamaniu polityki prywatności.

Najtrudniejszym w stosowaniu praktycznym elementem polityki prywatności Wikimedia Foundation jest ta odnosząca się **bezpośrednio do treści artykułów w Wikipedii**, gdyż występuje tu często konflikt między prawem do prywatności i zasadą niecenzurowania artykułów. Artykuły są dostępne dla każdego i zarazem każdy może edytować niemal każdy z nich. Czasami zdarza się, że do artykułów wpisywane są dane (np. daty urodzin w biogramach) osób, które sobie tego nie życzą. W przypadkach oczywistych gdy wstawiane są informacje nigdzie wcześniej nieopublikowane i mające charakter wrażliwy (np. adresy domowe czy prywatne numery telefonów znanych celebrytów) są one usuwana bardzo szybko w taki sposób, aby nie były również dostępne poprzez mechanizm historii artykułów. Zdarzają się jednak przypadki mniej oczywiste, gdy po pierwsze dane były upublicznione wcześniej w innych miejscach, a po drugie jest kwestią dyskusyjną, czy nie powinny jednak być pozostawione ze względu na ich znaczenie dla dobra publicznego. Klasyczny przykład takiego konfliktu wartości to informacja o tym, że znany polityk ma nieślubne dziecko, na które nie chce łożyć alimentów. Z jednej strony jest to informacja ważna dla przynajmniej części wyborców, którzy mogą nie chcieć głosować na kandydata, który w życiu osobistym zachowuje się nieetycznie, a z drugiej jest to dość ściśle informacja o życiu prywatnym. Przypadki takie są rozstrzygane indywidualnie. Olbrzymia większość z nich jest rozstrzygana w ramach wewnętrznych procedur ustalonych przez społeczność edytorów, choć czasem, gdy zainteresowana osoba składa formalne żądanie prawne odpowiednie działania podejmuje też dział prawny Wikimedia Foundation, który ma prawo do tzw. *office actions*, to jest trwałego usunięcia treści bezpośrednio z serwerów Wikipedii. W ramach zasady transparentności co roku publikowany jest raport działu prawnego, w którym podawane są statystyki dotyczące żądań prawnych przysyłanych do Wikimedia Foundation. W 2014 r. było ich 234, przy czym nie zdecydowano się w żadnym z tych przypadków podjąć działań bezpośredniego usuwania treści z artykułów³.

Wikimedia Foundation i sprawa Snowdena

Po informacjach ujawnionych przez byłego pracownika CIA Edwarda Snowdena, z których wynikało, że rząd USA w ramach programu PRISM mógł śledzić bez wiedzy Wikimedia Foundation działania użytkowników Wikipedii, nawet nie mając bezpośredniego dostępu do jej serwerów społeczność Wikipedii zażądała od Wikimedia Foundation, aby ta podjęła jakieś kroki skutecznie zabezpieczające prywatność użytkowników. Postulowano nawet przeniesienie serwerów poza teren USA, pracownicy fundacji wyjaśnili, że i tak by to nic nie zmieniło, ponieważ fundacja jako instytucja zarejestrowana w tym kraju i tak musiała by w razie odpowiedniego żądania służb tego kraju, udostępnić odpowiednie dane, niezależnie od tego, gdzie fizycznie serwery by się znajdowały⁴.

³ *Wikimedia Foundation transparency report* [on-line] 2014 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://transparency.wikimedia.org/>.

⁴ Talk: PRISM. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w:

Aby choć częściowo rozwiązać problem, Wikimedia Foundation podjęła cztery działania:

1. Rozpoczęto stopniowe przenoszenie dostępu do serwisów z otwartego protokołu http do szyfrowanego protokołu https, który w zasadzie uniemożliwia bezpośrednie śledzenie, co poszczególni użytkownicy Wikipedii w niej robią. W pierwszym rzucie zmieniono konfigurację serwerów tak, aby wymuszała przejście do protokołu https dla edytorów pełniących specjalne funkcje w społeczności (m.in. wcześniej wspomnianych checkuserów, ale też administratorów, redaktorów i innych), następnie całkowicie przestawiono działanie wszystkich usług oferowanych przez Wikimedia Foundation na protokół https łącznie z mobilną wersją Wikipedii i jej oficjalnymi aplikacjami na iPhony i telefony oparte na Androidzie⁵.
2. Wikimedia Foundation przystąpiła do nieformalnej koalicji, w skład której wchodzi też m.in. Mozilla Foundation, Electronic Frontier Foundation, Free Software Foundation i Center for Democracy and Technology, której celem jest śledzenie poczynań amerykańskich władz w zakresie zapewniania obywatelom wolności od masowego śledzenia w internecie⁶.
3. Wspólnie z ww. organizacjami Wikimedia Foundation zdecydowała się pozwać do sądu National Security Agency i Departament Sprawiedliwości USA, aby ten ustalił, czy występuje sprzeczność z konstytucją ustawy umożliwiającą prowadzenie PRISM i podobnych programów masowego śledzenia internautów, które stanowią zagrożenie także dla poczucia bezpieczeństwa edytorów i czytelników Wikipedii na całym świecie⁷. W tej chwili sprawa jest w toku w I instancji sądu dystryktu Kolumbii, gdzie zwyczajowo pozywa się rząd Stanów Zjednoczonych.
4. Wikimedia Foundation uczyniła wspieranie prawa do anonimowości i prywatności jednym ze swoich pięciu najważniejszych kierunków swojej polityki publicznej⁸.

Dlaczego to takie ważne?

Można zadać sobie pytanie: czemu wikipedyści i stojąca za nimi Wikimedia Foundation przywiązuje tak wiele znaczenie dla polityki prywatności? Pozornie wydaje się, że główna misja ruchu Wikimedia *udostępnienia sumy ludzkiej wiedzy każdemu na ziemi* i kwestia prawa do anonimowości i prywatności nie są z sobą bezpośrednio związane. Gdy jednak zastanowić się nad tym głębiej, bez zapewnienia wolności do niebycia śledzonym przez służby państwowe nie ma też wolnego dostępu do wiedzy i warunków do jej tworzenia. W wielu krajach i sytuacjach prawo do anonimowości jest koniecznością, aby móc

<https://meta.wikimedia.org/wiki/Talk:PRISM>.

⁵ HTTPS. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://meta.wikimedia.org/wiki/HTTPS>.

⁶ BRIGHAM, G. PRISM, government surveillance, and Wikimedia: Request for community feedback. W: *Wikimedia Blog* [on-line] 14.06.2013 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://blog.wikimedia.org/2013/06/14/prism-surveillance-wikimedia/>.

⁷ PAULSON, M., BRIGHAM, G. Wikimedia v. NSA: Wikimedia Foundation files suit against NSA to challenge upstream mass surveillance. W: *Wikimedia Blog* [on-line] 10.03.2015. [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://blog.wikimedia.org/2015/03/10/wikimedia-v-nsa/>.

⁸ Privacy.W: *Wikimedia Public Policy* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://policy.wikimedia.org/policy-landing/privacy/>.

swobodnie podzielić się wiedzą. W krajach totalitarnych zazwyczaj istnieją zakazy mówienia i pisania o wielu ważnych sprawach, a gwarancja anonimowości daje szansę w miarę bezpiecznego obchodzenia tego zakazu. I nawet w krajach, gdzie nie ma państwowej cenzury, w niektórych okolicznościach pisanie o pewnych sprawach może być z różnych względów ryzykowne dla pewnych grup ludzi. Przykładowo pracownik przedsiębiorstwa może bać się podzielić negatywnymi informacjami o nim, a wybitny naukowiec dzielić się wiedzą, która może nie spodobać się jego przyszłym grantodawcom.

Podobnie jest z czytaniem. Lęk przed tym, że ktoś może wykryć fakt czytania artykułów w Wikipedii na tematy przez kogoś niedozwolone, może całkowicie zniechęcić do zapoznania się z nimi, nawet gdy są technicznie dostępne. Ta ostatnia teza dotyczy nie tylko Wikipedii i jej projektów siostrzanych, ale generalnie całego internetu. Kontrowersyjny pogląd wygłoszony przez dyrektora wykonawczego Google, Erica Schmidta, że *jeśli ma się coś, czego nie chce się ujawniać wszystkim, to nie powinno się tego w ogóle robić*⁹, jest najbardziej charakterystyczny dla sposobu myślenia wielkich graczy internetu o prawie do prywatności, prowadzący do sytuacji, że niedługo wszyscy będziemy żyli jak w akwarium, w którym będziemy obserwowani przez 24 godziny na dobę, łącznie z dostępem do naszych najintymniejszych zachowań...

Bibliografia:

1. Access to nonpublic information policy. W: *Wikimedia Foundation* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: https://meta.wikimedia.org/wiki/Access_to_nonpublic_information_policy.
2. BRIGHAM, G. PRISM, government surveillance, and Wikimedia: Request for community feedback. W: *Wikimedia Blog* [on-line] 14.06.2013 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://blog.wikimedia.org/2013/06/14/prism-surveillance-wikimedia/>.
3. Google CEO On Privacy (VIDEO): If you have something you don't want anyone to know, maybe you shouldn't be doing it. W: *Huffpost Tech* [on-line] 18.03.2010 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: http://www.huffingtonpost.com/2009/12/07/google-ceo-on-privacy-if_n_383105.html.
4. HTTPS. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://meta.wikimedia.org/wiki/HTTPS>.
5. Ombudsman commission. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: https://meta.wikimedia.org/wiki/Ombudsman_commission.
6. PAULSON, M., BRIGHAM, G. Wikimedia v. NSA: Wikimedia Foundation files suit against NSA to challenge upstream mass surveillance. W: *Wikimedia Blog* [on-line] 10.03.2015. [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://blog.wikimedia.org/2015/03/10/wikimedia-v-nsa/>.
7. Privacy policy. W: *Wikimedia Foundation* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: https://wikimediafoundation.org/wiki/Privacy_policy.
8. Privacy. W: *Wikimedia Public Policy* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://policy.wikimedia.org/policy-landing/privacy/>.
9. Talk: PRISM. W: *Wikimedia Meta Wiki* [on-line] [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://meta.wikimedia.org/wiki/Talk:PRISM>.
10. *Wikimedia Foundation transparency report* [on-line] 2014 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: <https://transparency.wikimedia.org/>.

Ganicz, T. Polityki prywatności Wikimedia Foundation. *Biuletyn EBIB* [on-line] 2015, nr 1 (163), *Prywatność w bibliotece*. [Dostęp 25.02.2016]. Dostępny w: <http://open.ebib.pl/ojs/index.php/ebib/article/view/409>. ISSN 1507-7187.

⁹ Google CEO On Privacy (VIDEO): If you have something you don't want anyone to know, maybe you shouldn't be doing it. W: *Huffpost Tech* [on-line] 18.03.2010 [dostęp 07.01.2016]. Dostępny w: http://www.huffingtonpost.com/2009/12/07/google-ceo-on-privacy-if_n_383105.html.